Rocznik IV (1922) | Września, czwartek, dnia 15-go czerwca 1922 | Numer pojedyńczy 5 mk.

# Orędownik Wrzesiński

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę prócz dni świątecznych

Nakład i druk A. Prądzyńskiego. Odpowiedzialny za część nieurzędową Andrzej Prądzyński we Wrześni

**Organ urzędowy na powiat Wrzesiński**

ABONAMENT: (na poczcie lub w administracji) kwartalnie 120 mk. : miesięcznie 40 mk.

№ 69

OGŁOSZENIA: za miejsce jedno-łamowe jeden milimetr w wyż 8,— mk. Telefonu № 389

## Dział urzędowy

### Ustawa

**z dnia 21 lutego 1922 r. o obowiązku odstępowania zwierząt pociągowych i wozów na rzecz Państwa.** (Dokończenie)

Art. 20. Za odstąpione przy poborze Państwu na własność zwierzęta pociągowe i wozy otrzymują właściciele, względnie posiadacze tychże, bezzwłocznie wynagrodzenie w gotówce w wysokości, określonej przez komisję poborową. Tylko w wypadkach wyjątkowej niemożności zapłacenia gotówką wydawane być mogą asygnaty do właściwej kasy skarbowej, których realizacja dokonana być winna najdalej do 4 tygodni, licząc od dnia wystawienia asygnaty. W razie niedotrzymania tego terminu, z winy władz rządowych, podstawę wypłaty będzie na żądanie świadczącego stanowić nie wynagrodzenie, mymienione w asygnacie, lecz cena targowa w dniu realizacji asygnaty. Decyzję w tym wypadku wydaje władza administracyjna I instancji w porozumieniu z właściwą władzą wojskową.

Wysokość wynagrodzenia, w myśl ustępu 1 określa komisja na podstawie cennika, wydanego przez Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Skarbu, Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, względnie innymi ministrami, właściwymi dla odnośnego przedmiotu świadczenia. W wypadkach, gdy chodzi o przedmioty, nie objęte cennikiem, wysokość wynagrodzenia oznacza komisja poborowa, na podstawie orzeczenia ocenicieli. Wysokość cen, ustalonych tak przez ocenicieli, jak również przez cenniki, winna odpowiadać cenom targowym.

Art. 21. W celu sprawdzenia sprawności przygotowań mobilizacyjnych może być zarządzony pobór próbny zwierząt pociągowych i wozów.

Pobór próbny ogranicza się do czynności, wymienionych w art. 18 przy zastosowaniu postanowień art. 26 niniejszej ustawy.

Po przedstawieniu zwierząt pociągowych i wozów komisji poborowej przedmioty te winny być niezwłocznie zwolnione.

Art. 22. Osoby, w art. 3 wymienione, nie mogą być zmuszane do wypełnienia obowiązków świadczenia, jeżeli przy poborze nie otrzymali wynagrodzenia w gotówce, względnie asygnaty do kasy skarbowej.

Art. 23. Pretensje do skarbu Państwa z tytułu dopełnienia obowiązku, z art. 1 i 2 wynikającego, winny być, pod regorem ich utraty, zgłoszone najdalej w ciągu 6 miesięcy od dnia ustania tego obowiązku.

Art. 24. Osobom, które wskutek decyzji komisji poborowych lub decyzji I instancji (art. 20 ust. 2) czują się pokrzywdzone, przysługuje prawo wniesienia zażalenia do właściwej władzy administracyjnej II instancji w terminie miesięcznym od dnia zaistnienia pokrzywdzenia, względnie od dnia doręczenia pisemnej decyzji. Zażalenie winno być wniesione za pośrednictwem właściwej władzy administracyjnej I instancji. Wniesienie zażalenia nie ma skutku odraczającego.

Rozstrzygnięcie władzy administracyjnej II instancji winno nastąpić najdalej do 4 tygodni od dnia, w którym zażalenie do władzy tej wpłynęło. Rozporządzenie wykonawcze określi wypadki, w których rozstrzygnięcie władzy administracyjnej II instancji winno nastąpić w porozumieniu z władzami wojskowemi. Rozstrzygnięcie władzy administracyjnej II instancji jest ostateczne.

Art. 25. Przepis art. 24 nie ma zastosowania do roszczeń z tytułu niedostatecznej wysokości wynagrodzenia, przeznaczonego przez komisję poborową za odstąpienie Państwu przedmioty; pretensje z tego tytułu winny być wnoszone na drogę sądową.

Art. 26. Osoby, w art. 3 wymienione, donoszą:

1. koszty i ryzyko, połączone z dostawieniem zwierząt pociągowych i wozów oraz z ich utrzymaniem do chwili przedstawienia tychże komisjom przeglądowym lub poborowym, tudzież koszty i ryzyko w dzodze powrotnej od chwili zwolnienia tych przedmiotów z przeglądu, względnie poboru,
2. także koszty i ryzyko w przewidzianych w art. 14 i 18 wypadkach przymusowego dostawienia do przeglądu lub poboru, o ile stwierdzony zostanie brak przyczyn, zwalniających od obowiązku przedstawienia do przeglądu lub poboru,
3. koszty, połączone z przeprowadzeniem niezbędnych dochodzeń wskutek wniesienia zażaleń, o których mowa w art. 24, o ile zażalenie okaże się bezzasadne.

Gminy zobowiązane są bezpłatnie dostarczyć lokalu i placu, potrzebnych do przeprowadzenia przeglądu względnie poboru.

Wszelkie inne z zastosowania niniejszej ustawy wynikające koszty obciężają skarb Państwa, z wyjątkiem kosztów podróży i djet funkcjonarjuszy ciał samorządowych, które pokryte być mają z budżetu ciał samorządowych.

Art. 27. Wszelkie akta, dowody i cała korespodencja, wynikająca z wykonania obowiązków, niniejszą ustawą nałożonych, wolne są od opłat stemplowych.

Art. 28. Osoby, uchylające się od spełnienia obowiązków, niniejszą ustawą przewidzianych, lub podające przy zarządzonym w myśl art. 13 spisie niezgodne ze stanem rzeczywistym szczegóły, będą karane w drodze administracyjnej grzywną do wysokości wartości odnośnego przedmiotu świadczenia lub aresztem do 6 miesięcy, w wypadkach szczególnie ciężkich uchybień mogą być zastosowane obie kary.

W wypadkach przekroczenia art. 17 niniejszej ustawy można obok wymienionych kar orzec także konfiskatę przedmiotów, obowiązkowemu odstąpieniu na rzecz Państwa podlegających.

Przeciwko orzeczeniom karnym władz administracyjnych I instancji przysługuje ukaranemu w terminie 14-dniowym od dnia doręczenia pisemnego orzeczenia, prawo odwołanie się do właściwego urzędu wojewódzkiego, którego decyzja jest w toku instancji administracyjnych ostateczna. Aż do wydania szczegółowych w tym względzie przepisów, można od orzeczeń karnych władz administracyjnych, zapadłych w II instancji odwołać się w ciągu dni 7 od dnia doręczenia pisemnego orzeczenia do sądu okręgowego, w którego obrębie ma siedzibę władza administracyjna I instancji. Sąd rozstrzyga prawomocnie przy odpowiedniem zastosowaniu się od orzeczeń sądów pokoju (powiatowych), nie może wszakże uchylić orzeczenia władzy administracyjnej z przekazaniem sprawy do ponownego zbadania i wydania orzeczenia.

Odwołanie do sądu nie wstrzymuje wykonania kary z wyjątkiem kary pozbawienia wolności.

O wykonaniu kary pozbawienia wolności władza administracyjna zwraca się do właściwego sądu pokoju (powiatowego) miejsca pobytu skazanego, przesyłając w tym celu sądowi akta sprawy.

Art. 29. Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, oraz z innymi zainteresowanymi Ministrami, zaś na obszarze b. dzielnicy pruskiej, również w porozumieniu z Ministrem tejże dzielnicy.

Art. 30. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia. Równocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie w tym przedmiocie dotychczas obowiązujące ustawy i rozporządzenia.

Ustawa niniejsza nie narusza w niczem obowiązków odnośnie dostarczania podwodów, wynikających z ustawy o osobistych świadczeniach wojennych z dnia 25 lipca 1919 r. (Dz. U. R. P. № 67 poz. 401.)

**Marszałek.** (—) Trąmpczyński.
**Prezydent Ministrów.** (—) Antoni Ponikowski.
**Minister Spraw Wojskowych.** (—) Sosnkowski.
**Minister Spraw Wewnętrznych.** (—) Kamiński.
**Minister b. Dzielnicy Pruskiej.** (—) Wybicki.

* * *

Podając powyższe do wiadomości, dodaję, że termin ewtl. przeglądu zostanie dodatkowo ogłoszony.

Września, dnia 8 czerwca 1922 r.
L. dz. 5288/22. I. **Starosta.** Charkiewicz.

---

Wzywam wszystkich pp. Sołtysów i Przewodniczących obszarów dworskich, aby w przeciągu 14 dni nadesłali spisy psów znajdujących się od 1 stycznia b. r. w gminie względnie obszarze dworskim do Wydziału powiatowego pokój № 15 celem nałożenia podatku od psów.

Panom Komisarzom polecam aby pp. Sołtysów i Przewodniczących obszarów dworskich należących do ich obwodu do nadesłania spisów psów spowodowali.

Września, dnia 10 czerwca 1922 r.
**Przewodniczący wydziału powiat.** Charkiewicz.

---

Nawiązując zarządzenie p. Starosty ogłoszone w Orędowniku pow. № 67 z dnia 10. 6. 22 nakazuje w obwodzie Komisarjatu Strzałkowskiego trzymanie psów na uwięzi aż do odwołania i zalecam zastosować się do rozp. p. Starosty w powyżej wymienionym zarządzeniu.

Strzałkowo, dnia 10 czerwca 1922 r.
**Komisarz obwodowy.** Kochanowski.

### Obwieszczenie!

Na mocy zarządzenia Starostwa z dnia 9 b. m. umieszczonego w № 67 Orędownika Wrzesińskiego dotycz. wścieklizny w gminie Węgierkach podaję do publicznej wiadomości, że wszystkie miejscowości tutejszego obwodu należą do okręgu zagrożonego, oprócz gminy Węgierki, która stanowi okręg zarażony.

Zwracam zatem jeszcze raz uwagę na powyżej wymienione zarządzenie i zaznaczam, że wykroczenia przeciwko zarządzeniom od 1) i 2) będą surowo karane.

Września, dnia 13 czerwca 1922 r.
**Komisarz Obwodowy.** Zientarski.

---

Na mocy rozporządzenia w Orędowniku Wrzesińskim № 67 przez Pana Starostę, obowiązane są gminy i obszary dworskie w Komisarjacie Kołaczkowskiem do trzymania psów na uwięzi, ewentualnie prowadzenia na linkach. Wyjątek stanowią psy pasterskie, będące pod dozorem pastuchów, lub myśliwskie w czasie polowania. Wyjęte z powyższego rozporządzenia miejscowości następujące są:

Borzykowo, Wszembórz gmina i włośc., Cieśle Wielkie i Małe, Kołaczkowo gmina i włośc. i Łagiewki.

Kołaczkowo, dnia 12 czerwca 1922.
**Komisarz obwodowy.** Zgolinski.

---

Wobec stwierdzenia przez powiatowego lekarza weterynaryjnego mocnego podejrzenia wścieklizny u psów w Spławiu i Węgierkach zarządzone w myśl § 5 rozporządzenia Ministra Zdrowia Publ. i Ministra Dóbr Państwowych z dnia 30-go stycznia 1922 r. (Dz. U. R. P. z 1922 r. № 10 poz. 79) na przeciąg 3 miesięcy co następuje:

Wszystkie psy w obrębie miasta muszą być trzymane na uwięzi lub w razie potrzeby prowadzone na linewkach z nałożonym kagańcem przez osoby dorosłe. Wszelkie przekroczenia będą surowo karane.

Września, dnia 13 czerwca 1922 r.
**Urząd policyjny.** Niestrawski.

## Z miasta i dalszych stron

**Września**, dnia 14-go czerwca 1922 r.

* **Na uroczystość poświęcenia pomieszczeń Bursy** zapowiedziało przybycie swe kilku pp. Radców szkolnych z Kuratorem szkolnictwa wielkopolskiego panem Bernardem Chrzanowskim na czele. Poświęcenia dokona ksiądz proboszcz Fierek. Uroczystość poświęcenia odbędzie się po zebraniu Tow. Bursy o godz. 12.30. Szpaler tworzyć będzie młodzież gimnazjalna.

**Koncert kapeli ppor. Szała.** W czwartek dnia 15 czerwca urządza orkiestra 68 pp. (kapelm. ppor. Szała) Wielki Koncert w ogrodzie p. St. Knechtla. Początek o godz. 7-mej.

### Z życia Towarzystw

— **Trening!** Tow. Sport. Ekawera w środę o godzinie 7.30 w piątek o godzinie 7.30 wieczorem. Starszy drużyny.

— **Czołem!** Członkom Tow. gimnast. „Sokół" przypomina się, że tak jak inne lata tak i w tym roku Towarzystwo idzie z sztandarem w procecji podczas uroczystości Bożego Ciała. Zbiórka przed domem druha prezesa (ul. Miłosławska) o godzinie 9.45. Zarząd.

— **Czuwaj!** W czwartek, dnia 15 czerwca 1922 r. zbiórka Drużyny Kazimierza Pułaskiego na targowisku. O punktualne stawienie się wszystkich druhów prosi Kierownik.

## Szkoła Roln. w Witkowie
urządza z dniem **20 czerwca r. b.** o godzinie 9-tej przed południem

# 2-tygod. kurs bezpłatny

dla starszych rolników, którym stosunki gospodarcze nie pozwalają na uczęszczanie do szkoły roln. Udzielane będą nauki z hodowli bydła, uprawy roślin i łąk, współdzielczości, higjeny, krajoznawstwa itp. Zgłoszenia przyjmuje do dnia 19-go czerwca r. b.

**Dyrekcja Szkoły Rolniczej w Witkowie.**

# Baczność!!

## Warsztaty inwalidzkie
**we Wrześni ulica Kościelna (dawn. rzeźnia)**

## przyjmują zamówienia:

**w zawodzie ślusarskim:** na wszelkie prace reparacyjne w domu i poza domem, reparacje maszyn rolniczych.

**w zawodzie mechanicznym:** na reparacje maszyn do szycia, centryfug, rowerów, protezów, gramafonów, motorów i samochodów oraz wszelkich innych przedmiotów mechanicznych;

**w zawodzie instalatorskim:** na zakładanie wodociągów, kanalizacji i łazienek oraz wszelkie reparacje;

**w zawodzie elektrotechniczn.:** na zakładanie światła elektrycznego, dzwonków, telefonów domowych oraz wszelkie reparacje tychże.

**Na prace stolarskie, siodlarskie i koszykarskie przyjmujemy zamówienia i służymy ofertami.**

Wykonanie prac wzorowe i :: po cenach przystępnych. ::

**Zarząd.**

**Dnia 24 czerwca rb. o godz. 4 po połud.** wydzierżawione będzie

## polowanie gminy Sołeczno.

**Przewodniczący gminy.** Marciniak.

# Kupujemy

**każdą ilość:**

**Wiśni**
**Malin**
**Świętojanek**
**Jeżyn**
**Truskawek**
**Czereśni**
**Borówek**
**Jarząbków**

i prosimy o składanie nam ofert ----
Kontrakt odbioru zawieramy naprzód

# OSTROWIT

**Tow. z o. p.**
**Fabryki Likierów — Ostrów**

Szanownej Publiczności m. Wrześni i okolicy podaję do łask. wiadomości, iż otworzyłem w dotychczas. składzie kuśnierskim p. Sachera **w ulicy Zamkowej**

# interes krawiecki

Przyjmuję wszelkie zamówienia podł. miary. Staraniem moim będzie uzyskać rzetelną pracą zaufanie Szanown. Klienteli, mając poza sobą długoletnią praktykę w najlepszej pracy i krojach. : Z poważaniem

**Szczepan Błaszczyk,**
**mistrz krawiecki.**

Ceny umiarkowane. :::::: Rzetelna obsługa.

## Ogród p. St. Knechtla
W czwartek, d. 15 czerwca

# Wielki KONCERT

orkiestry 68 p. piech.
Kapelm. ppor. Szał. Począt. o 7.

## Związek Inwalid. Woj. w Kołaczkowie
z pomocą Komitetu urządza
**w niedzielę, dnia 18 czerwca br., o godz. 4 po poł.** w parku przy zamku p. Rejmonta w Kołaczkowie

# Zabawę Latową

z różnemi niespodziankami jak aukcje na różne zwierzęta, losowanie, gry amerykańskie, poczta japońska itd. na którą jak najuprzejmiej zaprasza

**Zarząd i Komitet.**

**Tanie! Baczność! Trwałe!**
Przyjmuję powozy, samochody, bryczki do

# lakierowania

oraz wsz. prace w zakr. powoźnict. wchodz. Zamówienia na nowe sztuki rozmaitego typu. Wszelkie prace wykonuję pierwszorzędnie po cenach przystępnych. Lakiery zagraniczne.

**ST. RATAJCZAK :-: WRZEŚNIA**
**zakład powoźniczy Warszawska 31**
**dawniej Fa. Knispel.**

**Billig! Achtung! Sicher!**
Der Geehrten Kundschaft der Stadt Września und Umgegend zur Kenntnis, dass ich eine erstklassige

# Lackieranstalt

eröffnet habe. Ausführung von neuen Jagd-Kutsch- und Luxuswagen auch Rennovierung. Alle Lackier- u. Polsterarbeiten werden schnell u. sauber ausgef.
:-: :-: Ausländische Lacke. :-: :-:

**ST. RATAJCZAK :-: WRZEŚNIA**
Wagenbau u. Lackieranstalt Warszawska 31
**Früher Fa. Knispel.**

**W niedzielę, dnia 18 czerwca 1922** odbędzie się w SŁOMOWIE na dziedzińcu szkolnym

# Zabawa latowa

**członków Z. Z. P.**
połączona z różnemi niespodziankami na którą uprz. zapr.

**Zarząd.**
**Początek zabawy o godzinie 4-tej po południu.**

**W niedzielę, dnia 25 czerwca 1922** odbędzie się w BUDZILOWIE w ogrodzie

# Zabawa latowa

na którą jak najuprzejmiej zapraszam
**Sip, gościnny.**

**OBELGĘ** rzuconą na p. Jana Kosmowskiego z Chwalibogowa niniejszem **odwołuję. Michał Sroczyński.**

# Kazimierz Kaliszewski
## Fabryka mebli i trumien
**Września :-: ulica Warszawska № 32**
**naprzeciw p. Kaczorowskiego**

Telefon 455 — poleca — Telefon 455

jadalnie - sypialnie - męskie pokoje kuchnie - meble koszykowe - pojedyńcze szafy - szafonierki - łóżka angielskie - łóżka daszkowe - lustra kanapy - leżanki - stoły - krzesła
Trumny z drzewa i metalu każd. wielk.

-- Proszę zważać na numer domu --
-- Proszę zważać na numer domu --

# 68 p. p.
urządza
**w niedzielę, 18 b. m.** na dziedzińcu koszarowym

# Dzień Sportowy

Początek o godzinie 16-tej. Podczas zawodów przygrywa **orkiestra pułkowa.** Ceny wstępu: dla dorosłych 200,—, dla młodzieży szkolnej i dzieci 30,— marek.
**Bufet na miejscu.** Dochód przeznacza się na budowę pomnika dla poległych 68 p. p. :::

# Baczność!

| | |
|---|---|
| **Olej** maszynowy rafin. | **Terpentyna** |
| **Olej** maszynowy destyl. | **Lakiery** powozowe zagr. |
| **Olej motorowy** | **Lakiery podłogowe** |
| **Olej automobilowy** | **Kreda** szlam. prawdziwa |
| **Olej do centryfug** | **Farby olejne** |
| **Olej na skórę** | **Farby klejowe** |
| **Benzyna rolnicza** | **Klej stolarski** |
| **Benzyna automobil.** | **Bejca orzechowa** |
| **Smary na osie** | **Szelak prawdziwy** |
| **Tłuszcz „Tofota"** | **Tran na skórę** |
| **Parafina** | **Swiece** kandelabrowe |
| **Pokost lniany** | **Papier** szklisty (towar zagran.) |

poleca po cenach przystępnych z własnych magazynów

**Telefon № 266.** **DOM HANDLOWY** Adr. teleg. „LOLA"
**Wacł. Jędrzejewski, Gniezno, Ziel. rynek 10**